

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

BUITENGEWONE ZITTING 1979

5 JUNI 1979

BEGROTING

van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap
voor het begrotingsjaar 1979

SECTOR NEDERLANDSE CULTUUR

Artikelen die tot de bevoegdheid van de Commissie voor
culturele promotie en het cultureel patrimonium behoren (*)

VERSLAG

namens de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium
door de heer A. COPPPETERS
aan de Commissie voor de begroting uitgebracht

(*) Uitgaven voor de Openbare Lectuurvoorziening, voor de Kunsten
(met uitzondering van C. Letteren). I.e. de hoofdstukken IV en VII
van de functionele begroting.

Samenstelling van de Commissie :

Vaste leden : de heren F. Aerts, A. Bourgeois, Alfons Coppieters,
mevrouw F. Demeulenaere-De Wilde, de heren J. De Seranno,
E. Desutter, T. Smeers, mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, de
heren J. Van den Nieuwenhuijzen, F. Vangronsveld, M. Van Herre-
weghe, Guido Verhaegen ;

de heren O. Carpels, B. Cools, A. De Baere, mevrouw L. Detiège,
de heer J. Van Elewyck ;

de heren J. Daems, A. De Cordier, L. De Grève, R. D'Haeyer ;

de heren A. De Beul, O. Van Ooteghem.

Plaatsvervangers : mevrouw M. De Weweire, de heren Maurice
Dewulf, René Nauwelaerts, H. Suykerbuyk, E. Van Keirsbilck,
J. Vergeylen ;

de heren Hugo Adriaensens, P. Van der Niepen, A. Van Lent ;
mevrouw A. Duclos, de heren J. Buchmann ;

de heer J. Somers.

Zie :

4 - 1 (B.Z. 1979) :

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet en bijlagen

7 (B.Z. 1979) :

— Nr. 3 : Verslag van het Rekenhof

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft in haar vergadering van 29 mei 1979 een bespreking gehouden over de tot haar bevoegdheid behorende artikelen, van de begroting van de Culturele Zaken van de Nederlandse Cultuurgemeenschap, voor het begrotingsjaar 1979.

Hoofdstuk IV : Openbare lectuurvoorziening

Een lid wenst te weten hoever het staat met de uitvoering van het decreet betreffende het Nederlandstalige **openbare** bibliotheekwerk.

Mevr. R. De Backer-Van Ocken, Minister voor de Nederlandse Cultuur en voor de Nederlandse Gemeenschap, geeft hierover de volgende toelichting :

Er zijn een tiental Koninklijke Besluiten nodig.

1. Een K.B. is **reeds** verschenen in het **Belgisch** Staatsblad, nml. de oprichting van het Nationaal Centrum voor Openbare Bibliotheken.

2. Twee ontwerpen van K.B. zijn praktisch klaar :

- één betreffende de procedure tot erkenning - dit wordt eerstdaags aan de Koning voorgelegd,
- één betreffende de overname van privaatrechtelijke bibliotheken - dit wordt eerstdaags voorgelegd aan de administratieve Voogdijoverheid voor akkoord.

3. Drie ontwerpen liggen ter onderzoek bij de **begrotings**administratie :

- ontwerp K.B. betreffende de soorten, de vestiging en de organisatie van de Openbare Bibliotheken ;
- ontwerp K.B. houdende de voorwaarden tot erkenning door de Staat ;
- ontwerp K.B. betreffende het leidend en technisch Personeel en het toekennen van weddetoelagen door de Staat.

4. Een ontwerp van K.B. betreffende de subsidiëring van de openbare bibliotheken door de provincies en gemeenten, wordt momenteel besproken met de provincies in de schoot van de Interprovinciale Cultuurraad voor Vlaanderen.

5. Het ontwerp K.B. betreffende de toekenning van bouw- en uitrustingsstoelagen wordt volgende week onderzocht door de Hoge Raad voor de Openbare Bibliotheken.

6. Voor volgende ontwerp K.B.'s dient nog door onze administratie een voorstel aan ons voorgelegd te worden :

- ontwerp K.B. op de inspectie ;
- ontwerp K.B. op de **subsidiëring** van de speciale openbare bibliotheken ;
- ontwerp K.B. op de Hoge Raad en de plaatselijke en provinciale coördinatiecomités.

7. In een latere fase moet nog een ontwerp van decreet ingediend op de erkenning en de **subsidiëring** van de begeleidingsfederaties. In afwachting van dit decreet blijft het K.B. van 18 februari 1974 van toepassing dat de erkenning en **subsidiëring** regelt van de Nederlandstalige organisaties ter bevordering van de openbare lectuur- en bibliotheekvoorziening.

8. Enkele specifieke problemen hebben niet rechtstreeks en onmiddellijk te maken met de uitvoering van het decreet, maar zijn niettemin erg belangrijk en vragen een oplossing :

— nml. de uitbreiding van het bibliotheekadenvijs, waarvan de „Verklaring van Algemeen Beleid” zegt dat er dringend werk zal worden van gemaakt (pp. 18 en 25 in Titel TI : Welzijn voor éénieder) ;

— een tweede probleem betreft de automatise van de openbare leetuurvoorziening. Hiertoe start op 23 mei een voorbereidende werkgroep die belast wordt met de probleemanalyse en de ontleding van de behoeften. In afwachting van de eindresultaten van deze werkgroep wordt de automatise uit het **subsidieeringsmechanisme** van het decreet gehaald ten einde onmiddellijke maar misschien voorbarige kostelijke investeringen te ontmoedigen.

Het schema dat gevolgd wordt bij de voorbereiding van de ontwerp K.B.'s is steeds dezelfde : zodra de voorstellen zijn uitgewerkt door mijn medewerkers van de administratie en kabinet worden de teksten onderworpen aan een grondig onderzoek door de Hoge Raad voor de Openbare Bibliotheken. Dan volgt het financieel en budgettair onderzoek en gaan de teksten — zo nodig — voor akkoord of advies naar de betrokken instanties.

Een lid wenst te weten of de leetuurvoorziening voor de vakantiecentra (**Econ. class. S.32.12.41**) alleen bestemd is voor de vakantiecentra zelf.

Hierop wordt door de Minister bevestigend geantwoord.

Een ander lid vraagt wat het verschil is tussen bibliotheken voor gezichtsgehandicapten (**Econ. class. S.32.33.38**) en bibliotheken voor visueel gehandicapten (**Econ. class. 32.52.03**).

Hierop wordt geantwoord dat het om dezelfde bibliotheken gaat, maar in het eerst genoemde geval gaat het om uitrustingstoelagen en in het andere om werkingstoelage

Het verdient aanbeveling dat voortaan dezelfde terminologie wordt gebruikt.

Hoofdstuk VII : Kunsten

De meeste vragen en opmerkingen houden verband met deel G : MONUMENTENZORG.

Een eerste algemene vraag betreft de stand van zaken i.v.m. het in art. 11, § 8 van het monumentendecreet voorziene financieringsdecreet.

De Minister antwoordt dat een K.B., dat aan de Cultuurraad ter bekrachtiging moet worden voorgelegd, in volle voorbereiding is. De hoofdlijnen van de toelichting zijn de volgende :

1. In toepassing van artikel 11, § 8 van het decreet van 3 maart 1976 legt de Minister voor de toepassing van de „subsidie regeling van het Rijk, zoals bepaald in artikel 2, eerste lid van de wet van 7 augustus 1931, een K.B. ter bekrachtiging aan de Cultuurraad voor.

Het K.B. tot vaststelling van de subsidie regeling is niet getroffen binnen de vastgestelde termijn van 6 maanden.

Sinds de goedstemming van het decreet van 3 maart 1976 werden immers tweemaal verkiezingen gehouden en verder drie regeringswijzigingen doorgevoerd. Tevens diende geruime tijd te worden besteed aan het inwinnen van de adviezen van de inspectie van financiën, de Raad van State en de Staatssecretaris voor de Begroting.

Het huidige K.B. werd aan deze adviezen aangepast.

2. Subsidieverdelingen

2.1. Werken ondernomen door gemeenten, agglomeraties, de N.C.C., O.C.M.W., Kerkfabrieken, Polders, Wateringen

het Rijk : 60 %

de Provincie : 20 %.

2.2. Werken uitgevoerd door provincies

het Rijk : 60 %

de Provincie : 40 % .

2.3. Werken uitgevoerd door het Rijk of door organismen van Openbaar Nut onder toezicht van het Rijk zijn ten laste van het Rijk (bvb. Ministerie van Openbare Werken) of het betrokken organisme.

2.4. Werken uitgevoerd aan monumenten die onder rechtstreekse bescherming van het Rijk geplaatst zijn vallen integraal ten laste van de begroting van de Nederlandse Gemeenschap (tot op heden zijn er nog geen zogenaamde nationale monumenten, wel voorstellen o.m. Kathedraal van Antwerpen, kerk te Zoutleeuw en stadhuis te Oude naarde).

2.5. Werken ondernomen door culturele verenigingen of stichtingen

het Rijk : 50 %

de Provincie : 20 %

de Gemeente : 20 % .

2.6. Werken ondernomen door particuliere, of privé-instellingen, aan beschermde monumenten zonder of met slechts geringe huurwaarde (bvb. molens)

het Rijk : 50 %

de Provincie : 20 %

de Gemeente : 20 %.

2.7. Werken ondernomen door particuliere, of privé-instellingen aan beschermde monumenten met huurwaarde

het Rijk : 50 %

de Provincie : 10 %

de Gemeenten : 10 % .

3. Het M.B. voorziet in de terugbetaling van de overheidsgelden en van de intrest wanneer het met gemeenschapsgelden gerestaureerde gebouw binnen een termijn van 15 jaar vervreemd wordt.

Deze terugbetaling van het kapitaal is functie van het percentage van de overheidstoelagen, de meerwaarden, en het aantal nog lopende jaren.

4. Voor de verdeling der kosten voor werken aan gebouwen bestemd voor de erkende eredienst, seminaries en pastorieën, die als monument beschermd zijn, is nog geen regeling getroffen. Bij dit initiatief van K.B. dienen de Ministers van Justitie en van het Vlaamse Gewest betrokken te worden.

Verschillende leden maken zich zorgen over de toepassing van het monumentendecreet. Er zijn problemen omtrent de rechten van de eigenaars, wier eigendommen in de buurt van een te beschermen of beschermd monument gesitueerd zijn. Door de bescherming ontstaat immers vaak een de facto waardevermindering en zelfs een de facto bouwverbod. De regel zou toch moeten zijn dat de gewestplannen prioritair zijn en dat bij verandering van bestemming er een vergoeding aan de eigenaars wordt betaald, althans indien er een aanzienlijke waardevermindering zou uit voortvloeien.

Verder weten eventuele benadeelde of in hun rechtszekerheid getroffen personen, moeilijk de weg te vinden om hun rechten te verdedigen en lopen zij totaal verloren in een administratief doolhof, wat ontgoocheling, onbegrip en een negatieve instelling t.o.v. het decreet ten gevolge heeft. De weerstand t.o.v. het decreet is dan ook groeiende.

Een lid stelt verder vast dat ook de gemeentebesturen in die zin beginnen te reageren. Vaak hebben zij liever geen bescherming en in het algemeen wordt het als een last ervaren dat een bepaald monument op de lijst wordt opgenomen. Zij zien dan vaak door de vingers dat hier en daar vlug iets wordt afgebroken. Spreker pleit derhalve voor een meer positief gestelde aanpak.

Een ander lid sluit hierbij aan en meent dat men vooral de gemeentebesturen beter zou informeren, ten einde gebeurlijke misverstanden weg te werken.

Een ander lid meent dat een en ander nog wordt bemoeilijkt door het feit dat er vaak bij bescherming en alle andere overheidsdaden overlappings optreden tussen nationale, gewestelijke en gemeentelijke bevoegdheden. Er zou meer overleg moeten komen tussen de dienst Monumentenzorg en de diensten van Stedebouw.

Een ander lid betreurt dat dit laatste maar al te weinig het geval is.

Bij het opmaken van de gewestplannen heeft men geoordeeld dat men niet elk gebouw kon aanduiden op het plan. Daarom moet men thans veel beschermen. En hieruit vloeit voort dat conflicten kunnen ontstaan tussen het K.B. van het gewestplan en het K.B. van de bescherming.

Alleszins moet schadevergoeding worden verleend wanneer bij bescherming de bestemming van sommige eigendommen in negatieve zin wordt gewijzigd.

De wet van 7 augustus 1931 is ter zake onvoldoende, en wellicht kan ter zake gedacht worden aan een aanvulling van de wet op de stedebouw (art. 37).

Al deze problemen wettigen trouwens het verstrekken van een technisch document aan de gemeentebesturen.

De Minister wil vooreerst een paar misverstanden opruimen. Een van die misverstanden is dat men vrij algemeen de mening is toegedaan dat men niets meer kan veranderen eens dat een monument is beschermd.

Dit is niet waar : men kan met de toestemming van de Commissie voor Monumenten wel veranderingen aanbrengen. Bij een bescherming wegen er op de omgeving van het beschermde monument verder een erfdienstbaarheid in verband met bouwen, wek zijn er erfdienstbaarheden van esthetische aard, m.a.w. een K.B. van bescherming kan de bestemming van de gronden en eigendommen, zoals bepaald in een bij een K.B. vastgelegd gewestplan, niet wijzigen.

Wat de coördinatie betreft tussen de verschillende diensten valt te verwachten dat dit inderdaad kan verbeteren wanneer de gesplitste administraties van het gewest en de gemeenschap gaan functioneren.

Wat het gevoerde beleid en de tegenstand betreft stipt de Minister aan dat er voorheen veel te weinig beschermd werd, zodat een zekere achterstand moest worden ingehaald. Dat wil nog niet zeggen dat er lukraak beschermd werd ; men heeft rekening gehouden met een aantal vuistregels o.m. dat men de bestemming vastgelegd in het gewestplan niet zou schenden, en dat alleen gebouwen die nog een functie hebben, zouden beschermd worden.

Men moet daarbij inderdaad goed uitkijken dat geconpliceerde situaties en avonturen worden vermeden. Eens het K.B. over de financiering gestemd, zal de Minister het nodige doen opdat samen met informatie over deze **subsidiering** een algemene informatie over de knelpunten van het monumentendecreet aan de gemeentebesturen wordt overgemaakt.

Een lid stelt, hierbij aansluitend, dat men juist veel moet beschermen om de gemeentebesturen te beletten dat ze ter zake een te tolerant beleid zouden voeren.

Vervolgens stipt een ander lid aan dat ook de notarissen moeten geïnformeerd, want vaak wenden zij voor, niets af te weten van sommige bestemmingen en beschermingen.

Hetzelfde lid vraagt ook een dringende oplossing voor de toenemende afspanning van de oevers der waterlopen. Normaal moet het jaagpad op de kruin van een dijk worden vrijgelaten. Het betrokken lid suggereert dan ook dat een soort algemene beschermingsprocedure voor de dijken zou worden ingezet.

Hierbij aansluitend stelt een lid vast dat het dijkenbeleid nog steeds een nationale materie is. Er is thans een wetsontwerp in behandeling, dat onteigening mogelijk maakt (door het ministerie van Openbare Werken) van de oevers van waterlopen voor creatieve doeleinden. Misschien moet ter zake een contact worden gelegd met het Ministerie van Openbare Werken.

De Minister antwoordt hierop dat ze deze problematiek — in het kader van het statuut van de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen — zal voorleggen aan het Vlaams Ministercomité. Misschien dient ook deze materie overgeheveld naar het Gewest.

Film

Een lid stelt vervolgens vast dat aan de sector film geen al te ruime kredieten worden toegekend. De film is nochtans een modern medium. Destijds is in de betrokken middens hoopvol uitgekeken naar de oprichting van een Filmfonds. Nu dit uitblijft wordt in de betrokken milieus eender **ongeduldig** gereageerd.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur, verstrekt hierbij de volgende uitleg : Het was de bedoeling te komen tot een splitsing van het Nationale Filmfonds. Onderhandelingen hebben na jaren, jammer genoeg, niet geleid tot een resultaat, met het argument dat dit voornamelijk economische aspecten heeft (steun aan de industrie). De Minister meent derhalve dat men een licht veranderde taktiek moet aanwenden. Zij zal de vorming van een beperkt Fonds nastreven, dat zichzelf kan in stand houden, wanneer de Vlaamse films succes krijgen, en dit laatste is meer en meer het geval. De Minister belooft ter zake een tekst aan de Commissie voor te leggen onmiddellijk na het reces.

Muziek

Inzake het operawezen stipt een lid de moeilijkheden aan die rijzen m.b.t. de samenstelling van de Raad van Beheer van de Opera te Gent. In '76 werd een Raad **van Beheer** aangeduid, die niet pluralistisch was samengesteld. **Zich**

beroepend op het Cultuurpact heeft de oppositie protest aangetekend en gelijk gekregen. Een nieuwe Raad van Beheer werd vervolgens samengesteld, ditmaal wel op pluralistische basis. Die kan echter niet vergaderen omdat de oude Raad niet bijeengeroepen wordt. Het lid wijst op het onwettige van deze toestand en meent zelfs dat de huidige v.z.w. niet kan worden gesubsidieerd.

De Minister is van oordeel dat dit een probleem is dat door de executieve van de Vlaamse Gemeenschap moet worden opgelost. Zij zal contact opnemen met de voorzitter van de Raad en meent dat deze zaak over een maand zal opgelost zijn.

Hetzelfde lid wijst op de steeds terugkerende anomalie van het decreet op de Philharmonie van Antwerpen.

De Minister beaamt dat de steeds terugkerende jaarlijkse decreten op de Philharmonie maar een noodoplossing zijn. Dit geval moet trouwens worden bekeken in de nationale context van de verschillende taken van de diverse orkesten. Daarvoor is nog steeds geen oplossing gevonden en evenmin voor het probleem van de Opera voor Vlaanderen, hoewel de Minister meent dat er ter zake een gunstige evolutie schijnt los te komen in de verantwoordelijke kringen van de stad Gent.

Een lid is daarover ten zeerste verbaasd, maar meent dat de kwestie van de Philharmonie dan toch zeer dringend aan een nieuwe noodoplossing toe is.

Ten slotte wil een lid vernemen hoe het staat met de uitvoering van het decreet betreffende de wapenschilden. Voor hoeveel gemeenten is deze zaak afgehandeld en wat zijn de vooruitzichten ? Is het niet zo dat men best dit aspect mee zou overhevelen naar de bevoegdheden van de Nederlandse Gemeenschap ?

De Minister antwoordt dat er tot nu 7 gemeenten, via een K.B., in het Staatsblad verschenen, officieel een nieuw wapenschild bezitten. Om een vluggere afhandeling van de dossiers mogelijk te maken, wordt binnenkort een contact voorzien tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de „Subcommissie Heraldiek” van Nederlandse Cultuur. De Minister zal onderzoeken of kan worden voorgesteld deze materie, ter gelegenheid van de staatshervorming, over te hevelen naar de gemeenschapsaangelegenheden.

De Verslaggever,

A. COPPIETERS

De Voorzitter,

A. DE BEUL
